

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE.

Člani „Zadružne zveze“ dobivajo list brezplačno. — Cena listu za nečlane po štiri krome na leto; za pol leta dve kroni za četrť leta eno krono; za člane zvezinih zadrug po tri krome na leto. — Posamezne številke 20 vin.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsacega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. — Cene inseratom po 30 h od enostopne peti - vrste za večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 216.

V Ljubljani, 25. oktobra 1910.

C. Kr. poštne hran. št. 64.846
Kr. ogrske „ „ „ 15.648

Vsebina: Etični temelji zadruge. Dovoljevanje posojil. Kako je gnojiti travnikom? O umjetnim gnojivima. Vestnik Zadružne Zveze. Zadružni pregled Gospodarske drobtine. Občni zbori. Bilance. Pregled poslovanja hranilnic in posojilnic.

Etični temelji zadruge.

Zadruga je socialna tvorba, ki je skoro v vsaki državi samoraslo vznikla iz gospodarske stiske delavskih slojev ljudstva. Vendar bi bilo napačno misliti, da vodi vedno in povsod gospodarska stiska do ustanavljanja zadrug, da takorekoč avtomatično ustvarja zadružništvo. V življenju opazujemo lahko vsak dan, da stiska na različne ljudi različno upliva; pri teh krepi voljo, povzdiguje odločnost in jih vspodbuja razviti vso moč, da ohranijo sebe in existenco svojih družin navzlic vsem neprilikam; pri drugih slabi njihove sile, ovira njihovo vstrajnost ter jih dela brezbrizne, jim jemlje нравno podlago in jih sili k pijančevanju.

Le kjer udari stiska na нравno trdne ljudi, samo kjer se odločni in neupogljivi značaji spuste z njo v boj, se more zasnovati zadruga. Stiska da samo povod za postanek zadruge, a moč, ki more zadrugo v resnici ustvariti in vzdržati, korenini v duši ljudij, v нравnih lasnostih njihovega značaja.

Tudi ni samo slučaj, da vidimo v vseh deželah ob rojstvu zadružništva stati može, ki se odlikujejo po veliki srčnosti, po sili

svoje ljudomilosti, po neomahljivosti svoje vere v moč resnice in pravice in ki nas navdajajo s čuvstvi spoštovanja in občudovanja. To so v pravem pomenu besede junaki, to se pravi ljudje, ki neustrašeno plovejo proti toku, ki se polni zaupanja v Boga stavijo v bran največjim težavam in napadom in so navdani z zavestjo, da so določeni žrtvovati se za svoje sobrate. Taki so bili junaki, ki so ustvarili in večali zadružno gibanje.

Na Angleškem, v klasični deželi zadružnega gibanja, se nam ta resnica pokaže posebno očitno. Britansko zadružno gibanje sega nazaj do moža, ki se mora skorajda označiti kot moraličen ženij, do Roberta Owen*. Po vsem, kar vemo o njem, je bil otroško čistega srca, v najvišji meri nesebičen in ljudomil, navdušen za ideal o srečnem človeštvu in prepričan glede v zadružništvu izraženega principa o bratstvu vseh ljudi in mu tega prepričanja ni mogel omajati noben neuspeh. Dasi je menil, da ni kristjan — v mrzlem formalizmu zadušeno cerkveno krščanstvo

*) Prim. dr. J. E. Krekove „Socialne pomenke“ v „Dom in Svetu“, l. 1898, str. 378.

njegovega časa ga je odbijalo, vsled česar je postal celo njega nasprotnik — je bilo v resnici malokedaj dobiti boljšega kristjana kakor je bil Robert Owen. Svoje veliko bogastvo, katerega si je bil sam pridobil — bil je izmed najbolj srečnih industrijalcev svojega časa in je postal milijonar — je brez obotavljanja in pomisleka porabil za izvršitev svojih idej in ga je popolnoma potrošil pri svojih socialnih poizkusih, tako da je umrl kot reven mož.

Težnje, katerim Owen ni mogel pripomoči do zmage, so l. 1844. kakor znano, zopet povzeli „čestiti pionirji v Rochdale“. V brezupnem položaju je 28 ubogih tkalcev flanelarjev, ki so trpeli vsled nizkih plač, pomankanja dela, goljufije v trgovini z živili in vsled drugega socialnega zla, napravilo junaški sklep, samostojno skrbeti za svoje gospodarske zadeve, osvoboditi se kramarjev, mojstrov in tovarnarjev in svoje delo postaviti v službo svojih lastnih interesov. Niso bili samo ubogi, ampak tudi nevedni, niso imeli uplivnih zavetnikov in namesto spodbude so želi pri svojem podjetju zasmeh in zaničevanje. Toda imeli so srce na pravem mestu, zvesto in bratsko so stali vkupaj in so napram svoji zadrugi vestno izpolnjevali svoje dolžnosti. Priprosta državljanska čednost, duh pravičnosti in poštenosti, ki jih je navdajal, to je storilo ne samo, da so si izvojevali popolen uspeh, ampak tudi, da so si kot pričetniki zadružne misli pridobili nesmrten spomin.

Ko se je kasneje med britanskimi zadrugami pojavila težnja, združiti se v svrhu vzajemnega pouka, skupnega nakupa in varstva svojih koristij, vidimo zopet nastopiti može, katerim se je vsled njihovih odličnih moraličnih lasnostij posrečilo napraviti veliko zvezo in mogočno velenakupno družbo. Za zvezo, ki je znana pod imenom „Cooperative Union“, si je pridobil neminljivih zaslug Vansittart Neale, mož, ki mu je njegova ljudomila nprav in plemenito miš-

ljenje pridobilo neomejeno zaupanje vseh, ki so prišli z njim v dotiko. Vsled tega zaupanja se je posrečilo v razmeroma kratkem času, veliko večino vseh angleških zadrug zbrati ob eni skupni zastavi in pripomoči do veljave važnosti njihovega upliva v javnem življenju. Na enak način je deloval John Mitchell v angleški velenakupni družbi, kateri je načeloval mnoga leta. Njegov nepodkupljivi čut pravičnosti, njegova nesebičnost in zvestoba je bilo vsem zadružnikom zadostno jamstvo, da so mogli stotisoče funtov (šterlingov) naložiti pri velenakupni družbi in stopiti z njo v poslovno zvezo, ne da bi se jim bilo bati zgube. Okolnost, da je družbi stal na čelu tak neoporečen mož, je bistveno pripomogla do njenega velikanskega razvoja. Dasi je bil reven mož, je vendar svoji družbi pridobil ugled in kredit, in ko je l. 1895 umrl, potem ko je skoro dve desetletji deloval kot predsednik organizaciji, v kateri je prometa na stotine milijonov frankov, pa so ga zadružniki položili v grob ravno tako revnega, kakor je bil ob nastopu svojega visokega in uplivnega mesta.

Tudi zadružno gibanje na celini je neizbrisno zvezano z imeni mož, ki so se pred vsem odlikovali po izredni npravni velikosti. Tako stoji na primer ob zibelki kmetijskega zadružnega gibanja častitljiva postava Rajfajznova, moža, ki ni vsled sijajnih duševnih darov in visoke znanstvene izobrazbe, ampak po svojem pobožnem sreju in živem krščanstvu postal ustvaritelj in ustanovnik gibanja, ki je že milijonom malih kmetov pomaglo premagati težke stiske. Zadružni ideal, katerega je Rajfajzen zasnoval in za katerega je zastavil svoje življenje, se je bil porodil iz njegovega mišljenja, navdanega s toplo ljubeznijo do bližnjega. Kakor vsi veliki zadrugarji, tudi on ni polagal glavne važnosti na neposredne gmotne koristi, ki jih nudijo zadruge svojim članom, ampak je videl v njih, kakor s pravico povdarja njegov živ-

ljenjepisec profesor Fassbender, le sredstvo in podlago za doseg mnogo višjega cilja. Kar je imel pred očmi, je bila reforma naših današnjih družabnih razmer na podlagi živega krščanstva. Bila je krščanska etika, kateri je hotel Rafajzen po združništvu v socialnem življenju pripomoči do veljave in vlade.

Teh malo dejstev, ki so povzeti iz zgodovine združništva, dokazuje zadostno, da so temelji zadruga pred vsem npravni, da more zadruga nastati in uspevati le, kjer sodelujejo plemeniti značaji. Kjer vlada samopašnost in gola ali prikrita sebičnost, tam združno življenje ne more pognati korenin, tam postane gotovo karikatura.

Ta zveza zadruga z etiko bo tudi takoj razumljiva, ako si predstavimo, da zadruga prav za prav ni nič drugega, kakor utelešenje principa solidarnosti, načela, da so si vsi ljudje bratje in da imajo prav za prav vsi enake interese. Uporaba, ilustracija te velike resnice, ki tvori jedro krščanskega pravoslovja in krščanske religije, je zadruga. Kar skuša doseči, ni nič drugega nego iz ljudstva, da, iz človeštva napraviti eno veliko, edino družino, odpraviti vsa nasprotna interesov, poklicev, razredov in narodov in jih sprijazniti, vsakemu posameznemu človeku dovoljujoč tiste pravice in nalagajoč tiste dolžnosti, pri katerih izvrševanju oziroma izpolnjevanju se morejo vsi ljudje v svobodi, miru in blagostanju veseliti svojega življenja. „Zadruga je mir“ se glasi slovit izrek organizatorja nemškega združništva, Hermana Schulze-Delitzsch. Brezdvomno je ta stavek pravilen, kajti kjer pride zadruga do oblasti, tam ni nikakih nasprotnih interesov več in kjer harmonirajo interesi, tam je nemogoč prepir, boj in vojskovanje. Pa še z večjo pravico, kakor se sme reči: „Zadruga je mir“, moremo o zadrugi trditi, da pomenja svobodo in blagostanje. Svoboda se seveda ne sme, kakor se to tolikokrat zgodi, umevati kot samo-

volja in se zamenjati z neomejenim gospodstvom lastnega interesa. Take svobode zadruga res ne ustvarja, ravno nasprotno, ona veže, naklada svojim članom obveznosti in jih omejuje pri varovanju njihovih interesov, predpisujoč jim določno, kako se imajo ravnati. Toda ravno iz tega obvezovanja in omejevanja individualne volje izhaja resnična svoboda, kajti ona ne obstoji v ničemer drugem, kakor v prostovoljni podreditvi pod splošni zakon, v prostovoljni pokorščini napram zapovedim pravice in npravnosti. Svoboda je gospodstvo zakonov npravnega, državnega in družabnega reda. Nesvoboda pa je gospodstvo človeške samovolje in nebrzdanih nagonov in poželenj v človekovih prsih. Nisoprosti tisti, ki delajo, kar hočejo, ampak tisti, ki vedo, kaj morajo delati in ki so pripravljeni pokoriti se temu „moraš“ brez vnanje sile.

Ko zadruga torej svojim članom določno nalaga, kako se imajo ravnati v svojem poklicu ali v svoji lastnosti kot kupci in prodajalci, ko jih takorekoč omejuje v dosedanji svobodi, razpolagati s svojo delavno močjo, s svojim premoženjem, s svojimi dohodki, jih navaja, v gospodarskem življenju pripraviti si tako stanje, v katerem ni treba nobenemu marljivemu in pravičnemu človeku riskirati, da bi prišel v odvisnost od drugih in bil od njih izkoriščan. Združniki se medsebojno zavežejo, da bodo tako delali, da bo vsakemu izmed njih omogočeno ohraniti svojo prostost in neodvisnost.

S svobodo pa pripomore zadruga svojim članom tudi do blagostanja, to se pravi, zavaruje njihovo gmotno eksistenco ter pametno in zadostno zadovoljuje njihove telesne in duševne potrebščine. Vse njene nprave in zapovedi merijo v zadnji vrsti na ta cilj. Njen končni namen je, pripraviti družbo do takega položaja, v katerem se vsi ljudje z ozirom na njihove zmožnosti in naravne darove porazdele na pravo mesto in v katerem jim je njihova eksistenca ravno

tako zavarovana, kakor sami s svojim delom in s svojim socialnim ravnanjem varujejo ravnotežje družabnih sil. Z eno besedo, vse zadružništvo teži za tem, da se uredi ravnanje posameznika napram celoti v ta namen, da se s tem omogoči blaginja in čim najvišji telesni in duševni razvoj vseh bitij. Ko se posameznik pridruži zadrugi, ko se iz prostega nagiba obveže, ravnati po načelih, ki jih vsebuje zadruga, pomaga s tem ustvarjati vseobčno družabno soglasje namesto obstoječega nesoglasja in divjega bojnega meteža, v katerem je vsakdo nasprotnik vseh.

Čeprav se večina zadružnikov ne zaveda, da vstopijo, ko se priklopijo zadrugi, takorekoč v nov in višji svet, v svet, v katerem vladajo zakoni čistega in boljšega življenja kakor so oni, v katerih se rodimo. ostane to navzlic temu vendar dejstvo. V resnici bo seveda zadruga mogla le tedaj ustvariti čistejše in lepše gospodarsko in družabno življenje, ki je v nji obseženo, ako so njeni člani prepojeni te ideje in po nji ravnajo. Vsaka zadruga bo vedno to, kar iz nje naredijo njeni člani. Ako po svojem bistvu še niso pravi zadružniki, ako vidijo v zadrugi samo napravo, od katere hočejo imeti le dobiček, ne da bi ji obenem tudi zvesto služili in živeli po njenih načelih, potem bo mogla zadruga le žalostno životartiti in ne bo mogla svojim članom pripraviti svobode, miru in blagostanja. Zadruga ne more rasti in uspevati brez etične podlage, ne more svojih zdravnih moči razviti med ljudmi, ki hočejo na stroške svojega bližnjega priti do dobička, ki hočejo le jemati, ne pa tudi dajati, ki bi pač radi bili deležni sadov skupnega dela in izpolnjevanja dolžnosti, a se sami oddaljujejo od tega dela in izpolnjevanja dolžnostij. Kjer manjka vzajemnosti, zavesti solidarnosti in poštene volje po pravičnosti, ondi ne more obstati zadružništvo, celo če bi država ali posamezni, za javni blagor vneti možje žrtvovali visoke svote, da ga pokličejo v živ-

ljenje. Zadruga se ne morejo ustanavljati, kakor bi se komu zljubilo, vsaditi se ne morejo v vsaka poljubna tla. Na njivi, ki je otrpnila vsled sebičnosti in je obložena s kamenjem nemilosrčnosti in nepravičnosti, ne bodo mogle pognati korenin nazvlic vsem podporam. Nasprotno pa bo zadruga tam, kjer živi med prebivalci kake vasi ali kakega mesta duh edinstva in čut dolžnosti, vestnosti in plemenito prizadevanje, v kratkem času lepo razcvetela in dosegla velike uspehe. Zato se more tudi reči, da je razvoj zadružništva v kaki deželi zanesljivo merilo za npravno krepost njenih prebivalcev.

Dr. H. Müller-Zürich,

v „Oesterr. Genossenschaftspresse“.

Dovoljevanje posojil.

Kako je ravnati pri dovoljevanju posojil, o tem nimajo pravila naših hranilnic in posojilnic nikakih določb. V § 17 je le izraženo, da zastopa načelstvo zadrugo z vsemi pravicami, katere mu določuje zadružna postava, in v § 19 je določeno, da načelstvo skrbi za redno opravljanje zadružnih pravil.

Kratka je sicer besedica „redno“, ali pomenja zelo veliko. V našem slučaju si hočemo nekoliko natančneje ogledati, kako naj načelstvo ravna pri dovoljevanju posojil da bo zadostilo tej zahtevi.

Da bo načelstvo varovalo korist hranilnice in posojilnice, na drugi strani pa tudi upoštevalo njen namen, si morajo odborniki pri posvetovanju o dovolitvi ali odklonitvi biti na jasnem o sledečih dveh točkah: 1.) ali je oseba, ki prosi posojila, vredna kredita, in 2.) ali je posojilo varno, če se dovoli?

Namen hranilnic in posojilnic je, zboljšati razmere svojih članov v npravnem in gmotnem oziru.

Ako se to načelo dejansko izvršuje, potem bo načelstvo moglo posojilo dovoliti le tedaj, če je prošnjikovo gospodarsko stanje

povoljno, če velja kot varčen človek in če je svrha, v katero misli posojilo porabiti, dobra, tako da si bo s posojilom pomagal. Odborniki morajo biti prepričani, da ne prosi posojila kar tje v en dan, ampak da je najetje posojila utemeljeno, po danih razmerah prošnjikovih opravičeno in da mu bo posojilo v korist.

Rajfajzenska hranilnica in posojilnica ne more stati samo na strogo trgovskem stališču, ampak vse njeno delovanje mora biti tako urejeno, da bo res pospeševala blagostanje svojih članov.

Kar se tiče varnosti posojila, se more reči, da je posojilo varno dano, ako živi posojiljemalec v takih gmotnih razmerah, da se more z gotovostjo pričakovati, da bo mogel dolg in obresti poravnati.

Nikdar pa se ne sme posojilnica postaviti na stališče, češ, dolžnik res ni posebno zanesljiv, toda poroštvo je povsem dobro. — Že večkrat se je pokazalo, da malokatera stvar posojilnici toliko škoduje na ugledu in zaupanju pri občinstvu kakor dejstvo, da so bili poroki oškodovani vsled lahkomišelnih dovolitve posojila.

Dostikrat se tudi zgodi, da naprosi oseba, ki išče posojilo, za poroka kakega sorodnika ali soseda ali kakega drugega človeka, s katerim je v kakem ožjem stiku. Nagibi za prevzetje poroštva so v takih slučajih neredkokrat povsem nestvarni in se za poroštvo naprošene osebe nahajajo v zagati, da jim je težko prošnjo odkloniti, dasi nerade prevzemo poroštvo. Tudi o tem naj se načelstvo poprej prepriča in naj raje posojilo in poroka odkloni, kakor da bi ga proti njegovi volji sprejelo.

Kadar se pretresa vprašanje, je li prošnik vreden posojila, bo načelstvo skoro vedno o njem toliko poučeno, kolikor je potrebno. V domači občini ne ostane prikrito, če ta ali oni posestnik skrbno in vestno gospodari, kakor je tudi obče znano, če je kdo zanikrn, nereden ali zapravljiv gospodar.

Nasprotno pa načelstvo dostikrat ne ve in tudi vedeti ne more, če je dolžnik že kje drugje zadolžen in za koliko je zadolžen. Predno se posojilo dovoli, je umestno, da vlada tudi v tem pogledu kolikor mogoče zadostna jasnost. Isto velja tudi glede poroka.

Pri sklepanju o dovolitvi posojila naj se tudi upošteva, če je prosilec že kaj dolžan pri posojilnici ali če je napram nji zavezan kot porok. Vse to se da iz poslovnih knjig dognati. Priporočati pa je, da se vsi ti podatki zberejo že pred načelstveno sejo. Če se šele med sejo lista po knjigah, se v naglici prezre to ali ono.

Dalje ni priporočljivo, o prošnji samo ustmeno razpravljati ali zbrati pismene podatke za dotično sejo in jih potem vreči proč. Važnost tega posla zahteva, da tajnik in načelnik vse potrebno pred sejo poizvesta, merodajne podatke zapišeta in da se te pismene beležke shranijo med združnimi spisi, ker bodo kasneje dostikrat še dobro služile. Če se pozneje pokažejo kake sitnosti z izterjavanjem, se more načelstvo napram nadzorstvu na podlagi teh beležk sklicevati na to, da je skrbno poizvedovalo o dolžnikovih premoženjskih razmerah.

Iz glavne knjige posojil, oziroma iz knjige tekočih računov s člani naj se torej dožene, če in koliko je prosilec že dolžan posojilnici in za kakšne zneske je morda prevzel napram posojilnici poroštvo. Vse to naj se dožene tudi glede poroka.

Na ta način se pokaže, kolika je v celoti dolžnikova in porokova obveznost do posojilnice. Pri tem naj se ne upoštevajo samo dolgovani zneski, ampak tudi zapadle obresti. Pri obrestih naj se gleda tudi na to, če jih je dotični član doslej plačeval redno in v določenih obrokih. Ravno tako naj se upošteva, če je član odplačeval svoj dolg v dogovorjenih obrokih, ako je glasom zadolžnice se obvezal posojilo vračati v določenih obrokih.

Ako so se na ta način dognale članove celotne obveznosti, morejo odborniki mnogo lažje presojati prošnjo. Priporočljivo je tako postopanje še zlasti zato, da se prepreči, da bi ena in ista oseba bila porok v preveč slučajih.

Posojila se smejo dovoljevati ne samo proti poroštvu, ampak tudi proti zastavi. V takem slučaju naj se zastava glede svoje vrednosti in drugih bistvenih znakov zadostno opiše (n. pr. hranilna knjižica v L. št. 1105 saldo 1300 K).

Podatki o dolžnikovih in porokovih obveznostih napram posojilnici se dajo le tedaj zbrati brez težav, ako se pravilno vodi indeks (register) in knjiga porokov. Indeks se mora tekom časa večkrat obnoviti, pri čemer naj se pazi, da bodo vsa imena vpisana po abecednem redu. Pri obnovitvi bi morda kazalo, imena vpisovati v vsako drugo vrsto, ker se s tem dobi prostor za kasneje pristopajoče člane in vlagatelje, katere je tako mogoče v abecednem redu vpisati med stare člane. Ravno tako je neobhodno potrebno, da se v abecednem redu vodi knjiga porokov.

Morda se bodo ta navodila v svojih posameznostih zdela komu pretirana. Pa niso. Red je prva stvar v zadrugi. Redno poslovanje tudi le na videz zahteva nekoliko več časa. O tem bi gotovo lahko povedali največ tisti, ki imajo posebno ljubezen do nereda.

Kako je gnojiti travnikom?

Travniki so za vsako kmetijsko gospodarstvo velike važnosti. V primeri s poljem potrebujejo travniki mnogo manj dela in povzročajo tudi mnogo manj stroškov. Košnja na travnikih tudi ni tako odvisna od vremenskih razmer kakor na polju. Dobri travniki so podpora živinoreji, pomoč poljedelstvu, bogastvo kmečkega gospodarstva; nasprotno so slabi travniki sramota za gospodarja, so škodljivi živinoreji in celo

travniki srednje vrste so breme za poljedelstvo.

Čim več krme dajejo travniki, tem bolj je možno krmiti živino, a če se živina dobro krmi, dobi kmet več in boljšega gnoja za svoje njive. Ako bomo torej travnike pravilno in zadosti gnojili, bomo zvišali ne samo dohodke od živine, ampak tudi dohodke od polja. Travniške rastline jemljejo iz zemlje za rast potrebne redilne snovi, ki najdejo potem v obliki sena ali trave svojo pot v hlev, gredo skozi živalska prebavila pridejo na to v gnoj in slednjič na polje.

Gnojenje in vestno oskrbovanje travnikov se izplača prav dobro. Navzlic temu pa so travniki v mnogih krajih zelo zanemarjeni. Kakor vse druge rastline potrebujejo tudi trave in zelišča poleg splošnih življenskih pogojev (luč, toplota, voda) določene, skoraj neobhodno potrebne redilne snovi v tleh, namreč zadostno množino fosforne kisline, kalija, apna in dušika. Naj manjka travniški zemlji le ena teh potrebnih rastlinskih redilnih snovi, dočim je drugih dovolj na razpolago, pa že ni upati povoljne košnje. Množina košnje je namreč vedno odvisna od tiste redilne snovi, ki je je v zemlji najmanj. Natančneje naj nam to dejstvo predoči sledeči vzgled. Recimo, da se na travniku, ki meri približno en oral, pridelava nekako 20 stotov sena. S tem se zemlji odvzeme okoli 30 funtov dušika, 9 funtov fosforne kisline, 36 funtov kalija in 20 funtov apna. Kaj bi se zgodilo, če bi bilo na kakem travniku zadosti ali celo preveč dušika, fosforne kisline in apna, toda bi rastlinstvo mesto 36 funtov kalija moglo dobiti v zemlji le 18 funtov kalija na tej površini? Ali bo košnja v takih razmerah ravno tako velika? Ne, temveč bo, ker je trava imela na razpolago samo 18 funtov kalija, torej le polovico potrebščine, tudi košnja približno za polovico slabša in bogata zaloga dušika, fosforne kisline in apna ne bo mogla nadomestiti tega nedostatka.

Tak travnik se mora torej gnojiti in sicer v prvi vrsti s takimi gnojili, ki imajo v sebi kalij. Ako bi se na tak travnik raztrosilo približno 3 stote kajnita, kako bi to ugodno uplivalo! Nakosilo bi se skoraj polovico več, nego poprej. Nikakor pa se kmetovalec po taki skušnji ne sme dati zapeljati, da bo odslej leto za letom travnik gnojil samo s kajnitom, opustil pa bi zemlji dajati nadomestilo za odvzete ji druge redilne snovi, zlasti fosforno kislino in apno. Kajti če se nekaj let gnoji samo s kalijem, mora zemlji polagoma primanjkovati fosforne kisline in apna in košnja bo po preteku nekaj let ravno tako slabo izpadla kakor poprej.

Skrbeti je torej treba, da imajo travniške rastline na razpolago v se redilne snovi, katerih potrebujejo. V ta namen je treba travnike vsako leto pognojiti s Tomaževo žlindro in kajnitom. Nakosilo se bo potem mnogo več, kakor če bi se gnojenje za nekaj časa opustilo, potem pa zopet prav močno pognojilo. Travnikom, ki doslej niso bili pognojeni in so zelo močvirni, naj se da prvo leto okoli 6 stotov kajnita na oral, kasneje zadostujejo 4 stoti vsako leto. Ako tla niso močvirna, zadostuje za prvo leto 5 stotov kajnita, pozneje pa 3 stote. Tomaževe žlindre naj se raztrosi na boljših travnikih po 2 stota na oral. Najboljši čas za gnojenje je mesec november. Če se gnoji koncem zime ali v začetku pomladi, se ne more pričakovati povsem povoljne košnje. Travniki, ki pridejo po zimi pod vodo, se tudi lahko brez pomisleka pognoje v pozni jeseni s kajnitom in Tomaževo žlindro.

Slabi kisli travniki morajo večkrat dobiti apno. Sicer se pa izplača tudi dobrim travnikom gnojiti z apnom, kajti glavni pogoj za uspešen učinek gnojenja s kalijevim fosfatom je, da je v zemlji zadosti apna, ker, kakor pravijo Nemci, „kali je apno“.

Kali in fosforna kislina ne učinkujeta ugodno samo na množino sena, ampak še

bolj na njega kakovost. Z vso pravico se smatra seno s travnikov, ki so bili s temi gnojili pognojeni, skoraj za še enkrat boljše kakor pa seno z nepognojenih travnikov. Kakor uči skušnja, se po gnojenju kmalu poizgubijo slabe in kisle trave kakor tudi mah in se razvijejo fine, sladke trave, grašica in razne deteljne vrste. Grašica in detelje pa vsrkavajo iz zraka dušik, ki se nabira v njihovih koreninah in služi tako za hrano tudi travam.

Dalje naj kmetovalec ne pozabi v pozni jeseni travnike prevleči z ostro brano. To velja zlasti za suha tla. Vsled brananja se zemlja zrahlja, tako da ima zrak lažji pristop do rastinskih korenin in se odstranjuje kvarljivi mah.

O umjetnim gnojivima.

Predavao Ivan Mahulja.

Već ste sjegurno toliko puta čuli, da se po svijetu danas u velike gnoji sa umjetnim gnojem, možda je to već koji i od vas pokušao, al pošto znadem, da većina vas nema o tom još pravoga pojma, to hoću u kratko, da vam to rastumačim. Ne mislim ovime reći kao da dosadanji vaš gnoj zabacite, dapače vam preporučujem, da ga čim više pridjelate, samo nešto boljega, nego pošto toga gnoja domačega dosta zemlji ne davate, tako da ona postaje od godine do godine sve to jalovija, to vam preporučujem, da uz štajski gnoj davate zemlji još i umjetni. To čine i po drugom svijetu, gdje imadu kud i kamo više domačega gnoja i svi se time hvale, pak mislim, da ono što je za drugi svijet dobro i korisno, da bi bilo i za nas. Spomenut ću vam samo to, da je prošle godine jedno samo društvo, takozvana „Sveza avstrijskih poljodjelskih zadruga“ u Beču nabavila za svoje članove nekoliko milijuna kruna toga umjetnoga gnoja. Valjda ti ljudi nebi bili tako ljudi, da toliki novac badavno u zemlju bacaju. To bi već bio

dovoljan razlog, da vas za umjetni gnoj zagrije.

Kako vam je svima poznato, zemlja priradja i ovim i onim, a sve te rastline koje iz zemlje rastu, trebaju za to hrane. I ako rastline hranu uvijek iz zemlje vuku, a mi je nigda zemlji ne vraćamo, to je razumljivo, da će zemlja postajati od godine do godine sve mršavija, dok se posve ne iscrpi, kao i najveća vreća žita se isprazni, ako se uvijek iz nje vadi, a nigda se ne dodaje. Kad bi se pak u tu zemlju uvijek toliko hrane vraćalo, koliko se iz nje u prirodu izvadi, to bi zemlja bila vazda jednako plodna. Al toga se žalibože ne čini. Hranu se zemlji vraća, kao što vi svi dobro znadete, gnojem. Učeni ljudi stavili su se na istraživanje, što sve biline trebaju iz zemlje za svoju hranu. I došli su tim istraživanjem do znanja, da bilinama treba za hranjenje nekih 14 stvari, što ih biline trebaju za svoj rast, deset ih već nadju u zemlji bez čovječe pomoći i jedino su četiri tvarine za koje treba da se čovjek brine, da ih zemlji vraća, ako neće, da mu se ona izjalovi.

Te četiri tvarine nazvali su onim učenim imenima, koje bi trebalo da svaki seljak dobro zapamti, pošto kod umjetnih gnojima ta se imena često spominja: fosforna kiselina, pepelika ili kalij, dušik i vapnik. To bi bile kao četiri vrsti naše hrane, recimo kruh, sočivo, žganci i krumpir. Pak ni tih 4 stvari ne treba svaka bilina za hranjenje u jednakog mjeri, neka od toga voli ono, druga ono, kao i mi neki volimo palentu, drugi makarune itd. I ti učeni ljudi došli su sa svojim iztraživanjima do toga, koja od ovih 4 stvari, kojoj bilini više treba n. p. pšenici, krumpiru, grozdju

Sve ove četiri stvari, koje treba zemlji vraćati, nalaze se i u štajskom gnoju, al u vrlo maloj količini, dočim ima u štajskom gnoju mnogo stvari, koje zemlji ne trebaju, a ipak se sa gnojem na polje izvezu. Pomislite samo, da vode ne treba da izvažamo

na polje, pošto je dragi Bog obilno zemlji daje sa kišom, a ipak svi znadete, da je te vode u štajskom gnoju najveći dio, do 80% ili u svakom kvintalu štajskog gnoja ima do 80 kg vode. Kad vi dakle vozite jedan koš štajskog gnoja na polje, koji teži oko 4 kvintala, vi tu vozite preko 3 kvintala vode, koje kako smo rekli zemlji ne treba, jer će poći sa kišom. Al ne samo voda već i drugih stvari ima u štajskom gnoju, koje zemlji ne trebaju, i kako su učeni ljudi dokazali, od one 4 stvari, koje sam prije spomenuo da zemlji trebaju: dušik, kalij, fosforna kiselina i vapnik, u štajskom gnoju ima svega toga jedva 3%, ili kako bi se drugačije reklo, u svakom kvintalu štajskog gnoja donese se zemlji 97 kg stvari od ništa, a 3 kg stvari, koje zemlji trebaju. Stoga i treba velika količina štajskog gnoja, ako se želi zemlju dobro pognojiti odnosno vratiti joj ono, što se od nje izvadi.

Sad su ti učeni ljudi počeli razmišljati, kako bi se one 4 stvari, koje zemlji trebaju, dale umjetnim načinom ili u fabrici prirediti. I pošlo im je za rukom to pitanje riješiti povsem dobro i na veliku korist poljodjelstva. Opazili su, da jedne od tih 4 vrsti hrane, fosforne kiseline, ima dosta u otpacima željezne rudače, kad se željezo rastali, a prvi koji je do toga došo bio je neki Thomas, po kojemu su takov gnoj nazvali Thomasova drozga. Te odpatke melje se u finu muku i to se onda prodaje kao umjetni gnoj, koji zadržava u sebi 12, 14, 16 do 18% fosforne kiseline t. j. u svakom kvintalu takova gnoja ima 12, 14, 16 do 18 kg fosforne kiseline. Sve što je veći postotak fosforne kiseline, to je taj gnoj bolji, i sada ćete razumjeti, da nije svejedno kupiti ovakovu ili onakovu Thomasovu drozgu. To je gnoj sličan pepelu, a vrlo je težak, jer priredjen od otpadaka željeza. Al fosforne kiseline ima i u kostima, pak su počeli i ove u fabricama mljeti u finu muku i to prodavati pod ime-

nom superfosfata od 16 do 18 % čiste fosforne kiseline. Takva jedna fabrika superfosfata nalazi se i u susjednoj Rijeci. Taj je gnoj sličan isto pepelu, al mnogo lakši od Thomasove drozge, a k tomu smrdi. Kako rekoh i Thomasova drozga i superfosfat imadu jednu te istu stvar u sebi, naime fosforu kiselinu, te se rabe za istu svrhu t. j. za gnojenje onih bilina, kojima ta fosforna kiselina za hranjenje najviše treba. Razlika je samo u tomu, da superfosfat kao gnoj ogmah djeluje t. j. sumpornu kiselinu njegovu mogu biline odmah za hranu upotrebiti, dočim kod Thomasove drozge mora poći mjesec, dva da je u zemlji, prije nego da počnu biline njezinu sumpornu kiselinu upotrebljavati. Radi toga se i rabi Thomasova drozga za jesensko gnojenje, da do proljeća može pripraviti tu sumpornu kiselinu, a superfosfat za poljetno gnojenje, jer tu je sumporna kiselina odmah pripravna.

Druga od onih 4 stvari potrebitih, koje treba zemlji dati jest kalij. I taj se kalij umjetno priredjuje, bilo pod imenom kainita, bilo pod imenom kalijeve soli. Kainit ima u sebi manju količinu kalija, nekih 18 %, dočim kalijeva sol ima do 40 %, stoga je ova i bolja, ako i skuplja. Kalij se pako kao gnojivo nikada sam ne upotrebljava, već zajedno sa Thomasovom drozgom ili superfosfatom, jer inače ne bi u zemlji sam ništa djelovao. Toga kalija ima prilično i u našem pepelu, stoga je pepeo dobar gnoj.

Dušika pa ima najviše u jednoj soli, koja se zove čilska solitra, pak želi li se dati zemlji dušično gnojivo, tu ju se posiplje sa tom čilskom solitrom. Ovoj je gnoj najskuplji, ali ga zemlji najmanje treba, a djeluje odmah. S ovim gnojem treba oprezno baratati. Njega se nikada ne zakopava pod zemlju, nego ga se samo ozgor po zemlji posiplje i to u proljeću, kad već biline niknu, jer odmah djeluje i treba ga baciti malo, jer da ga se mnogo baci, biline bi pod njim izgorile.

Vapnika napokon ima najviše u jednoj rudi, koja se zove gips ili žes, te se to melje i prodava kao gnoj. Nu pošto u kamenitim zemljama, kao što su naše, ima dostatno vapnika, to kod nas toga gnoja ne treba, jedino bi trebao ovdje, gdje je posve čista zemlja bez kamenja.

Ovim sam vam u kratko razložio, koji glavni umjetni gnojivi se u fabrikama priredjuju, jer osim ovih ima još i drugih, al od manje vrijednosti. Sad ću Vam još u kratko reći, koji od ovih gnojiva, kojoj bilini više ali manje trebaju. Učeni ljudi su dokazali, da raznim žitaricama osobito godi dušik, krumpiru kalij, kukuruzu fosforna kiselina, lozi i voćkama kalij, povrću dušik itd. To se zovu mjerodavna gnojiva za dotičnu bilinu, nu time nije izključeno, da se i druga gnojiva k ovim ne dodaju, dapače moraju se dodati. Sa samim jednim umjetnim gnojem, ne postizava se bogzna kakov uspjeh, već treba obično gnojiti sa dva, tri vrsti umjetnog gnoja zajedno. Kad se gnoji sa Thomasovom drozgom ili superfosfatom i kalijem, onda treba ova dva gnojiva dobro međ sobom izmješati, čilsku pak solitru treba strti u prah, te da se jednakomjerno posvuda raztrese, najbolje je k tomu primiješati još polovicu suhe zemlje ili pepela. Kako su pokusi dokazali za teške zemlje treba mnogo fosfornih gnojiva (superfosfata ili Thomasove drozge), a za lahke kalija.

Još ću vam reći u kratko kako se gnoje pojedine biline. Žitarice gnoje se sa superfosfatom i kalijevom solju, što se posipa po zemlji prije sijanja, pak se sve skupa sa sjemenom zaore. Na dan rali treba po prilici 1 *q* superfosfata ili Thomasove drozge i oko 30 *kg* kalijeve soli. U proljeću se pak po žitu pospe još kojih 20 *kg* čilske solitre smrvljene u prah i to na dva puta u razmaku od 15 dana, svaki put po 10 *kg*. Čilsku se solitru uvijek posiplje kad se nadamo kiši, daje ova odmah pod zemlju zanesu. Za djetelišta i sjenokoše rabi se na

dan rali oko 150 kg superfosfata u proljeću, ili isto toliko Thomasove drozge u jeseni, onda oko 40 kg kalijeve soli, a prije nego se time gnoji, dobro je sjenokoši ili djete-lište sa zubaticom dobro prodrhljati. Hoćemo li djetelinu gnojiti kada ju sijemo, tada je dobro da ova gnojiva podoremo barem 8 dana prije sijanja. Dobro je u proljeću jošna mladu travu posipati kojih 25 kg čilske solitre na dva puta, da bujnije raste. Krumpir, kako spomenusmo, treba mnogo kalija, te ovoga gnojimo na dan rali sa 1 q superfosfata, 60 kg kalijeve soli i 20 kg čilske solitre. Povrće gnojimo tako, da na svakih 100 m² površine, posipljemo i podkopamo prije sijanja 8—10 kg superfosfata, 2—4 kg kalijeve soli. Vinograd pa gnojimo tako, da na svakih 100 loza zakopamo u jarak načinjen izmedju redova pol noge duboko 6—8 kg superfosfata ili Thomasove drozge, 3—4 kg kalijeve soli, a u proljeću se još tu pospe 2 do 3 kg čilske solitre. Uljikama se zakopa oko svakog stabla 3—4 kg superfosfata, 1—2 kg kalijeve soli i u proljeću se još pospe 1 do 1¹/₂ kg čilske solitre.

Retki su oni, koji se do danas na otoku Krku služe sa umjetnim gnojivima, još najviše ih rabe za sjenokoše, al oni koji se tim služe, ne mogu se dosta nahvaliti sa dobrim uspjesima. Pokušajte dakle i vi i to tako, da pol zemljišta pognojite sa umjetnim gnojem, a pol ne, pak ćete vidjeti razliku i to će vas najbolje osvjedočiti o koristi umjetnog gnojenja. Pokušajte najprve sa sjenokošama, gdje se najlakše prave pokusi i vidjeti ćete, da će vam priroditi dvostruko i više sijena. Hrane za blago nam i onako treba, pak eto načina da te hrane više dobijemo, stoga: ajde na posao!

Nego pošto su sa umjetnim gnojivima počeli u velike šljepariti, praveć u nekim fabrikama posve lošu robu, to vam se preporučuje da budete na oprezu pri kupovanju, a pošto bi si sami teško spoznali pravu robu od krive, to će biti najbolje, budete li

naručivali umjetni gnoj kroz kotarsku gospodarsku zadrugu, koju neće tako lahko prevariti. Bilo u sto dobrih časa ovo rečeno!

Vestnik Zadružne Zveze.

Napad na slovensko zadružništvo. V koroškem deželnem zboru se je ob priliki, ko se je razpravljalo o polomu celovške Osrednje zadružne blagajne, nemškonacionalni poslanec dr. Waldner obregnil tudi ob slovensko koroško zadružništvo.

Možu niso po godu „slovensko-narodno-klerikalne“ hranilnice in posojilnice, ki nimajo na sebi samo znaka „klerikalne“ strankarske organizacije, ampak so tudi narodne in imajo, kar je najbolj sumljivo, svoje težišče izven dežele. To pa pomenja začetek razkosanja dežele (!). Zato je dolžnost deželnega zbora koroškega, z vso odločnostjo nastopiti proti tej organizaciji. Od slovenskoklerikalnih posojilnic se mora zahtevati, da „se postavijo na deželna tla“ in da iščejo svoje težišče v deželi, pa naj že potem na vse zadnje tudi varujejo svoj posebni narodni značaj, če smatrajo to za umestno. — Toliko povzemamo iz njegovega govora iz lista „Freie Stimmen“, št. 120, z dne 15. oktobra 1910.

Registriramo ta napad brez komentarja in samo pristavljamo, da bo šlo slovensko zadružništvo na Koroškem preko takih public svoje pot, za kar bodo poskrbeli že Slovenci sami, kakor naj tudi Nemci sami skrbе za svoje zadružne zadeve. Ravno na Koroškem jim takega dela ne bo primanjkovalo.

Zadružna šola v Ljubljani se prične dne 3. novembra t. l. ter se bodo sprejemali slušatelji do tega dne, v kolikor bo dopuščal prostor. Pogoj za sprejem je dovršena ljudska šola in 16 let starosti. Druga pojasnila daje ravnateljstvo Slovenske trgovske šole v Ljubljani, Kongresni trg št. 2.

Zadružni pregled.

Novе zadruge. Tekom meseca septembra t. l. so bile v zadružni register vpisane sledeće nove jugoslovske zadruge:

Na Kranjskem:
Zgornja Šiška (dež. sod. Ljubljana), Kmečka
gospodarska zadruga v Zgornji Šiški, r. z.
z o. z.

Kranj (dež. sod. Ljubljana), Kmetijsko društvo
za Kranj in okolico. r. z. z o. z.

Draga (okrož. sod. Rudolfovo), Kmečka hranilnica in posojilnica v Dragi, r. z. z n. z.

Na Štajerskem:

Petrovče (okrož. sod. Celje), Stavbinska zadruga „Lastni dom“, r. z. z o. z.

V Dalmaciji:

Dubrovnik (okrož. sod. Dubrovnik), Savez srpskih privrednih zadruga na Primorju, p. u. s o. j.

Dubrovnik (okrož. sod. Dubrovnik), Centralna kasa srpskih privrednih zadruga na Primorju, p. u. s o. j.

Trpanj (okrož. sod. Dubrovnik), Ribarska zadruga r. n. o. j. za stanovnike Trpnja kao občine Trpanj.

Pozor pri izplačevanju hranilnih vlog.

Na Nižjeavstrijskem se je pri neki hranilnici in posojilnici pripetil slučaj, ki znova kaže, kako previdni morajo biti poslušni člani načelstva, kadar izplačujejo hranilne vloge. Stvar je bila taka-le: Neka stranka, ki je stanovala daleč proč od posojilnice, je imela pri tej naloženo večjo vsoto denarja. Kadar je kaj potrebovala, je vzela nekaj denarja iz posojilnice in sicer je to storila po svojem zaupniku, ki je stanoval na sedežu zadruge. Vzdignjeni zneski so se še le kasneje vpisovali v hranilno knjižico, le znesek 120 K, ki ga je zaupnik vzdignil na zadnje, se v hranilno knjižico ni vpisal. Ko se je izvršila generalna revizija, se je dotična stranka opozorila, da se stanje njene hranilne vloge v poslovnih knjigah in v njeni hranilni knjižici ne vjema. Stranka je trdila, da teh 120 K ni prejela, je dvignila celo vlogo in zaradi neizplačanih 120 K naperila proti posojilnici tožbo. Po čudnem naključju je trajalo 3 leta, da je prišlo do obravnave o tej tožbi. Zaupnik, ki je jemal za stranko denar iz posojilnice, je bil med tem že umrl. Pri obravnavi je stranka prisegla, da zneska 120 K ni prejela in posojilnica je bila obsojena, da ji mora to vsoto povrniti.

Nastalo škodo so morali posojilnici poravnati člani načelstva, ki so hranilne vloge izplačevali, ne da bi bili vedno zahtevali tudi predložitev hranilne knjižice, v katero bi se

bila zabeležila dvignjena vsota, ker so s tem ravnali proti določbam pravil.

Iz tega slučaja je zopet razvidno, da se je treba pri izplačevanju hranilnih vlog strogo držati predpisov pravil, kar gotovo ne povzroča posojilnici nobenih težav. Nasprotno, sitnosti lahko nastanejo, ako se posluje kar tje v en dan. V tem oziru ne bo nobenih nerednostij, ako se bodo: 1.) hranilne vloge izplačevale samo tedaj, če se predloži obenem hranilna knjižica, 2.) le ob uradnih dnevih v navzočnosti dveh poslušnih odbornikov in 3.) se od vlagatelja ali njegovega pooblaščenca zahteva pismeno potrdilo o prejemu izplačane vsote.

Poljska zveza gospodarskih zadrug v Šleziji je bila ustanovljena pred dvema letoma. Tedaj je pristopilo k nji 57 rajfajzovk od nemške šlezijske zveze ter 7 rajfajzovk in 5 konsumnih društev, od češke zveze tako da je bilo koncem l. 1909 v zvezi združenih 92 zadrug. Podpore je dobila zveza 4000 K od dežele in 8000 K od ministrstva. Njen računski zaključek izkazuje K 930-61 zgube. Od rajfajzovk je zvezi poslalo letno poročilo 80 zadrug, ki so imele blagajničnega prometa 11-5 milijonov kron. V nekaterih rajfajzovkah znašajo deleži po 2 K, v 3 po 5 K, v ostalih po 10 do 20 K. Razun petih so vse imele pri svojem poslovanju dobiček, 3 so imele zgubo, pri dveh pa se je končalo poslovno leto brez zgube in dobička. Zadrurnega nakupa blaga se je udeleževalo 38 zadrug, ki so kupile umetnih gnojil, semen in premoga za 48.221 K, pri čemer je imela zveza 400 K čistega dobička. Vseh članov imajo v zvezi združene rajfajzovke 9701.

Gospodarske drobtine.

Plemenske prašičke velike angleške pasme za polovično ceno bo deželni odbor v kratkem zopet razdeljeval. Oddalo se bo po enega merjaščka ali pa merjaščka in dve svinjici skupaj. Živali bodo prihodnjo spomlad že za plemenitev. Prošnje je vložiti takoj na deželni odbor v Ljubljani. Posestniki iz krajev, kjer se nahajajo živinorejske zadruge, naj prosijo potom zadrug. Kdor prosi, se s tem zaveže, da odkazane mu živali tudi sprejme.

Pozor pri umetnih gnojilih. Že večkrat smo opozarjali naše kmetovalce, naj kupujejo umetna gnojila le pri svojih organizacijah, ker

jih skušajo različni nepošteni trgovci na vse mogoče načine oslepariti. V zadnjem času skuša neka tržaška tvrdka razprodajati novo umetno gnojilo pod imenom „Fosfat Bernard“, ki je pa dražji nego Tomaževa žlindra, vsaj z ozirom na njegovo vsebino, ker ima le 80 odstotkov onega učinka, ki ga kaže Tomaževa žlindra. Svarimo naše ljudi, naj ne kupujejo umetnih gnojil, katerih ne poznajo.

Miši. V suhih jesenih morejo napraviti miši na poljih mnogo škode; kjer se pokažejo, tam jih je treba zatirati. Najboljše sredstvo za to je oves, pripravljen s saharinom in strihinom. Vendar je treba s tem kakor z vsakim strupom zelo previdno ravnati.

Ta oves je olupljen in kuhan; treba ga je polagati s posebno pripravo v mišje luknje, da ne pridejo druge živali do njega. Priprava za polaganje ovsa stane približno 4 K, 5 kg ovsa pa 8 K.

Vendar pa z jesenskim zatiranjem miši ne ugonobimo tako lahko, kakor bi to storili, če bi se jih lotili spomladi, ko jih je malo. Posameznik pri zatiranju te nadloge tudi ne more imeti uspeha, ker se miši zlasti na nove setve hitro priselijo iz sosednjih deteljišč in travnikov. Zlasti pa se drže v nikdar preoranih mejah ob robovih njiv in če jih hočemo zatreti, potem tudi na ta njihova najvarnejša zavetišča ne smemo pozabiti.

Mnogo jih zatro tudi mačke in škoda je, da smejo lovci mačke, oddaljene od hiš, streljati brez vsake odškodnine.

Novo govejo bolezen so zasledili v Koloradu v Ameriki, namreč bolezen nove trave. Goveda, ki požre travo nekih gotovih vrst, zbesni takoj po vživanju istih.

Glede teže vina piše nek francoski profesor, da znaša najbolj natančno tako, da odgovarja 100 kg 100 in pol litrov. Običajno se računa 100 kg je 100 litrov, nekateri tudi računajo, da je 100 kg 101 do 102 litra.

Kmetijska poučna predavanja na ameriškanskih železnicah. Nekaj ameriškanskih železnic je v poslednjih letih vpeljalo ob svojih progah poučne tečaje za poljedelce. V ta namen imajo pripravljene posebne vlake, obložene s kmetijskimi stroji. Ti vlaki se prevažajo iz kraja v kraj in jih spremlja kak potovalni učitelj za kmetijstvo. Na postaji, ki je odločena za poučni tečaj, zapeljejo vlak na stranski tir in potem začno učitelji predavati o polje delstvu,

vrtnarstvu, mlekarstvu, živinoreji itd. Nekateri vlaki vozijo s seboj celo kuretino in molzne krave in sicer zadnje zato, da se kmetom pokaže, kako se imajo rabiti molzni stroji. Kmetje se z veseljem poslužujejo prilike, pri kateri morejo razširiti svoje znanje, a tudi železnicam so take prireditve le v korist, čeprav imajo spočetka veliko stroškov. Čimbolj se namreč v dotični okolici razvija kmetijstvo, tem bolj se množi blagovni promet, in železnicam se bogato povrne, kar so bile izdale za strokovno izobrazbo kmetov.

Kreditni zavodi in mnoge banke so letos zdatno povišali svoje akcijske fonde z novimi emisijami. Tako na primer je povišala svoj akcijski kapital znana „Länderbank“ za 30 milijonov, „Anglobank“ za 20 mil., „Živnostenska“ za 20 mil. centralna banka čeških hranilnic, depozitna banka in češka „Unionbanka“ vsaka za 10 mil. kron. Več manjših zavodov pa je povišalo akcijski kapital po 1 do 3 milijone. Skupno se je izdalo letos pri avstrijskih bančnih zavodih novih akcij za 129 milijonov. Vse te akcije pa so se tudi že vplačale. Vsled tega pojava na našem denarnem trgu se navadno vzdignejo kurzi starih delnic proti novim. Tudi iz tega izvira konkurenca za državno rento.

Trst — svetovna luka. Teža vkrceanega in izkrcanega blaga znaša v tonah v sledečih večjih lukah: v Hamburgu 20,812.500, v Antverpnu 14,446.500, v Marzilji 7,130.738, v Genovi 6,298.000, v Bremenu 5,650.000, v Havru 4,095.144, v Trstu 2,803.926, v Benetkah 2,425.234, v Reki 1,614.826.

Vabilo na izredni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Dobrunjah,

registrovane zadruge z neomejeno zavezo, ki se bo vršil dne 13. novembra 1910 ob 3. uri popoldne v uradnih prostorih.

Dnevni red:

1. Prememba pravil.
2. Slučajnosti.

Pozor!

50.000 parov čevljev. 4 pare čevljev samo K 8.50.
Ker je več velikih tovarn vstavilo plačila, sem dobil naročilo razprodati veliko množino čevljev globoko pod izdelovalno ceno. Zato prodam vsakomur 2 para čevljev za gospode in 2 para čevljev za gospe (oboje na vrvice), usnje rjavo ali črno, galoširani, z močno podkovanimi podplati, zelo elegantni in po najnovejši fasoni. Vsi 4 pari čevljev stanejo le K 8.50. Razpošilja proti povzetju:

S. Urbach-ova eksportna trgovina

Krakovo št. 237.

Zamenjava dovoljena, tudi denar nazaj.

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
v Horjulu,

reg. zadr. z neomejen zavezo,
z dnem 31. decembra 1909.

Aktiva.	K
Posojila	271.414-08
Tekoči račun z zvezo	35.316-—
Inventar premični	206-56
Rezervni zaklad naložen	14.316-40
Zaostale obresti posojil	18.702-30
Vrednost tiskovin in knjžice	140-—
Vrednost kolekov	41-30
Delež pri „Zadružni Zvezi“	1.000-—
Delež pri „Zadr. tiskarni“	500-—
Nevzdignjene obresti	22-50
Naložen denar z obrestmi	3.073-60
Gotovina 31. decem 1909	2.865-11
Skupaj	347.597-85
Pasiva.	K
Deleži	750-—
Hranilne vloge s kapitaliz. obrestmi	331.062-80
Predplačane obresti posojil	70-71
Rezervni zaklad	14.316-40
Čisti dobiček	1.397-94
Skupaj	347.597-85
Denarni promet K	453.714-51
Stanje članov začetkom l. 1909	329
Prirastlo	52
Odpadlo	6
Stanje koncem l. 1909	375

Bilanca

Hranilnice in posojilnice
na Igu,

reg. zadr. z neomej. zavezo,
z dnem 31. decembra 1909.

Aktiva.	K
Posojila	390.945-57
Inventar premični	320-38
Inventar nepremični	8.948-16
Zaostale obresti posojil	4.030-14
Delež pri „Zadružni zvezi“	1.000-—
Delež pri Ljudski posojiln.	4-—
Delež pri Unionu	500-—
Pom. akcija	5.527-67
Gotovina 31. decembra 1909	2.814-60
Skupaj	414.090-52
Pasiva.	K
Deleži	1.930-—
Hranilne vloge s kapitali-zovanimi obrestmi	350.128-54
Tekoči račun z zvezo	48.146-—
Predplačane obresti posojil	2.080-79
Tekoči račun s člani	87-70
Rezervni zaklad	8.358-57
Čisti dobiček	3.358-92
Skupaj	414.090-52
Denarni promet K	751.668-92
Stanje članov začetkom l. 1909	345
Prirastlo	58
Odpadlo	17
Stanje koncem l. 1909	386

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
v Izlakh,

reg zadr. z neomej. zavezo,
z dnem 31. decembra 1909.

Aktiva.	K
Posojila	145.952-—
Tekoči račun z zvezo	235.485-—
Inventar premični	239-24
Zaostale obresti posojil	2.801-89
Delež pri „Zadružni zvezi“	1.000-—
Delež pri Ljudski posojil	4-—
Tiskovine	100-—
Gotovina 31. dec. 1909	11.983-50
Skupaj	447.565-63
Pasiva.	K
Deleži	448-—
Hranilne vloge s kapitali-zovanimi obrestmi	442.997-88
Predplačane obresti posojil	319-10
Rezervni zaklad z obr.	3.492-79
Čisti dobiček	307-86
Skupaj	447.565-63
Denarni promet K	611.528-80
Stanje članov začetkom l. 1909	222
Prirastlo	11
Odpadlo	9
Stanje koncem l. 1909	224

Bilanca

Ljudske hranilnice in posojilnice
v Idriji,

reg. zadr. z neomej. zavezo,
z dnem 31. decembra 1909.

Aktiva.	K
Posojila	476.949-36
Inventar premični	209-68
Zaostale obresti posojil	6.106-22
Vrednost tiskovin	90-35
Delež pri „Zadružni zvezi“	1.000-—
Naloženi denar	4.870-85
Delež pri „Unionu“	500-—
Gotovina 31. decembra 1909	6.988-98
Skupaj	496.715-44
Pasiva.	K
Deleži	452-—
Hranilne vloge s kapitali-zovanimi obrestmi	442.431-06
Tekoči račun z zvezo	44.003-—
Predplačane obresti posojil	2.054-04
Rezervni zaklad z obr.	5.870-89
Čisti dobiček	1.904-45
Skupaj	496.715-44
Denarni promet K	859.226-54
Stanje članov začetkom l. 1909	197
Prirastlo	29
Odpadlo	—
Stanje koncem l. 1909	216

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
v Gorjah,

reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1909.

Aktiva	K
Posojila	352.239-86
Tekoči račun z zvezo	24.021-—
Inventar premični	259-20
Inventar nepremični	16.661-85
Zaostale obresti posojil	6.808-65
Delež pri Zadruž. zvezi	1.000-—
2 deleža pri Union	1.000-—
Delež pri Zadružni tiskarni	500-—
Gotovina 31. decem. 1909	9.825-42
Skupaj	412.315-98
Pasiva.	K
Deleži	1.388-—
Hranilne vloge s kapitali-zovanimi obrestmi	388.663-62
Rezervni zaklad	20.853-91
Čisti dobiček	1.410-45
Skupaj	412.315-98
Denarni promet K	413.101-26
Stanje članov začetkom l. 1909	346
Prirastlo	9
Odpadlo	8
Stanje koncem l. 1909	347

Bilanca

Hranilnice in posojilnice
v Št. Janžu na Dolenjskem,

registr. zadruga z neom. zavezo
z dnem 31. decembra 1909.

Aktiva	K
Posojila	45.502-13
Tekoči račun z Zvezo	15.885-—
Inventar premični	209-29
Zaostale obresti posojil	616-30
Delež pri „Zadružni zvezi“	1.000-—
Zaloga žvepla	52-—
Delež pri Ljudski posojil.	4-—
Gotovina 31. dec. 1909	1.613-59
Skupaj	64.882-31
Pasiva.	K
Deleži	324-—
Hranilne vloge s kap. obr.	62.240-31
Predplačane obresti posojil	176-52
Rezervni zaklad	1.816-87
Čisti dobiček	315-61
Skupaj	64.882-31
Denarni promet K	89.156-77
Stanje članov začetkom l. 1909	159
Prirastlo	7
Odpadlo	6
Stanje koncem l. 1909	16

Bilanca
Hrvatske pučke blagajne
u Imoskom,

reg. zadr. s neog. jamstvom,
s koncem meseca decembra 1909.

Aktiva.		K
Zajmovi		91.232 56
Inventar pomični		579 78
Zaostale kamate zajmova		1 648 78
Dio kod „Zadružne sveze“		1.000—
Sjeno		3 437 41
Tirjatev za žito		1.082 18
Gotovina koncem g. 1909		4.669 59
Skupa	103.650 30	
Pasiva.		K
Djelovi		1 250—
Ulošci na štednju s kapit. kamata		41.068 60
Tekući račun s svezom		60 230—
Rezervna zaklada		1.003 08
Čisti dobitak		98 62
Skupa	103.650 30	
Novčani promet K		276.849 95
Stanje članov početkom g. 1909		108
Pristupilo		19
Izstupilo		2
Stanje koncem god. 1909		125

Bilanca

Seoske blagajne za štednju
i zajmove
u Gradu,

registrovane zadruge s neograničenim
jamstvom,

s koncem meseca decembra 1909.

Aktiva.		K
Zajmovi		33.393 89
Tek rač. s članovima		32.626 78
Inventar pomični		432 26
Zaostale kamate zajmova		31 96
Vrijednost tiskanica		31 67
Dio kod „Zadružne sveze“		1 000—
Preplata najma za 1910/12		640—
Vrijednost robe u skladištu		3.195 40
Gotovina koncem god. 1909		1.008 89
Skupa	72.366 85	
Pasiva.		K
Djelovi		1.890—
Ulošci na štednju s kapit. lizovanimi kamata		31.129 57
Tekući račun s svezom		36 269—
Predplać. kamate zajmova		9 18
Rezervna zaklada		1.668 23
Čisti dobitak		1.400 87
Skupa	72.366 85	

Novčani promet K		272.087 35
Stanje članov početkom g. 1909		176
Pristupilo		13
Izstupilo		—
Stanje koncem g. 1909		189

Bilanca
Seoske zajmovne blagajne
Gradac kot Drniša,

registrov. zadruge s neogranič. jamstvom
z dnem 31. decembra 1909.

Aktiva.		K
Zajmovi		99.068 56
Inventar pomični		185 17
Zaostale kamate zajmova		479 18
Dio kod „Zadružne sveze“		1 000—
Gotovina 31 dec. 1909		14.385 87
Skupa	115.118 78	
Pasiva.		K
Djelovi		1.945—
Ulošci na štednju s kapi- talizovanim kamata		114 28
Tekući račun s svezom		110 036—
Predplaćene kamate zajm.		3 30
Rezervna zaklada		1.697 38
Čisti dobitak		1.322 82
Skupa	115.118 78	
Novčani promet K		120.997 65
Stanje članova početkom g. 1909		328
Pristupilo		61
Izstupilo		—
Stanje koncem g. 1909		389

Bilanca

Podnanoške
mlekarske in sirarske zadruge
v Hruševji,

reg. zadr. z neomej. poroštvom,
z dnem 31. decembra 1909.

Aktiva.		K
Terjatve na deleži pri za- družnikih		24—
Terjatve na deleži pri ne- zadružnikih		177 13
Vrednost neprem. invent.		4.898 76
Vrednost premičn. invent.		2.483 72
Naložen denar in obresti		3.560 58
Delež. mlekarna Koče		20—
Delež posojilnice Hrenovice		5—
Delež posojilnice Postojna		20—
Zadružna zveza v Ljubljani		10—
Gotovina koncem leta 1909		1 934 63
Skupaj	13.133 82	
Pasiva.		K
Deleži		1.816—
Dolg na vožnji zadružnik		70 14
Rezervni zaklad		10.909 50
Čisti dobiček		338 18
Skupaj	13.133 82	

Denarni promet K		81.541 57
Stanje članov početkom l. 1909		184
Prirastlo		9
Odpadlo		9
Stanje koncem l. 1909		184

Bilanca
Kmetijskega društva
v Gorjah,

reg. zadr. z omej. zavezo,
z dnem 31. decembra 1909.

Aktiva.		K
Vrednost blaga		20.826 80
Terjatve na blagu pri zadr.		10.686 32
Vrednost premič. inventar.		497 90
Delež pri „Gosp. zvezi“		160—
Delež pri „Zadružni zvezi“		10—
Delež pri Hranil. in posoj.		4—
Gotovina koncem leta 1909		468 58
Skupaj	32.653 60	
Pasiva.		K
Deleži		5.483 36
Neizplaćane obresti deležev		45 55
Izposojila		8.000—
Dolg na blagu nezadružn.		7.596 15
Varščina voznika		20—
Zakl. za nabavo hiše z obr.		5.068 84
Rezervni zaklad z obr.		4.877 42
Čisti dobiček		1.562 28
Skupaj	32.653 60	

Denarni promet K		212 665 68
Stanje članov početkom l. 1909		223
Prirastlo		2
Odpadlo		1
Stanje koncem l. 1909		224

Bilanca

Krščanskega gospodarskega
društva
v Idriji,

reg. zadr. z om. zavezo,
z dnem 31. decembra 1909.

Aktiva.		K
Vrednost blaga		34 173 54
Vrednost premič. inventarja		1.588 85
V Ljudski hanihlici v Idriji naložen denar		5 335 17
Delež pri „Zadružni zvezi“		10—
Delež pri „Gosp. zvezi“		340—
Delež pri Lj. hran. v Idriji		2—
Gotovina koncem leta 1909		1.687 73
Skupaj	43.137 32	
Pasiva.		K
Deleži		16.327—
Dolg na blagu nezadružnik		3.004 73
Tekoći račun z zvezo		3 50
Rezervni zaklad z obr.		15.899 12
Čisti dobiček		7 902 97
Skupaj	43.137 32	

Denarni promet K		248 840 13
Stanje članov početkom l. 1909		454
Prirastlo		23
Odpadlo		20
Stanje koncem l. 1909		557

I m e	Pre-jemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Število članov
							vloženo		vzdignjeno		dano		vrnjeno		
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
Kandija															
Kaštel Stari															
Križevci															
Kanal															
Korte															
Laško															
Livade															
Loka	12490	30	7080	54	19570	84	1890	47	5567	70	1510	—	315	95	75
Ljubljana, vz. podp. dr.	1215548	80	1212361	27	2427910	07	121390	70	108748	81	220041	99	86071	37	—
Lindar															
Leskovicica															
Loški potok															
Leše pri Tržiču	8944	90	5042	24	13987	14	4925	—	914	50	3245	—	200	—	31
Lanišče	11623	41	11116	62	22740	03	5092	87	6450	—	600	—	1454	73	75
Leskovec	6026	34	7415	60	13441	94	6384	02	2384	98	3983	—	2056	—	463
Ljubljana, lj. pos.	3694163	34	3676387	63	7370350	94	358763	52	439183	82	320720	94	26344	88	2760
Ljubno	23945	74	31765	10	55710	54	10216	62	10725	75	12920	—	13180	—	157
Luče	4423	27	4718	—	8844	27	2740	—	2665	—	1101	—	—	—	37
Laporje	5200	95	5291	06	10492	01	2524	22	1591	06	2000	—	320	—	66
Marija na Zili	4439	95	3913	84	8353	79	135	—	2179	96	900	—	10	—	88
Makole	35764	20	21253	92	57018	12	17589	08	17513	12	1400	—	3852	40	—
Mali Lošinj	85327	57	83802	78	169130	35	37316	75	40034	94	30989	21	21397	57	—
Medulin	7203	62	7947	21	15150	83	3800	—	4786	97	3086	—	1028	85	+2
Mengeš	25766	13	21585	14	47351	27	4918	—	8730	80	12614	37	3210	—	486
Milna	6323	16	5428	23	11751	39	4382	16	167	88	830	—	900	—	233
Mirlovič-Zagora	1684	10	1465	37	3149	47	—	—	86	93	1374	71	1557	85	474
Mozel	187	95	612	61	800	56	25	—	610	—	—	—	10	—	37
Mozirje	13403	89	13224	96	26628	85	4426	40	1654	21	10540	—	480	—	135
Motnik	3320	88	3651	60	6972	48	3294	25	390	—	755	—	—	—	43
Mirna peč	2260	95	3237	33	5498	28	1373	60	1497	—	1720	—	—	—	73
Moravče															
Maribor Sp. Lj. P.															
Mokronog															
Makarska															
Marenberg															
Mošnje															
Mali Prolog															
Nadin															
Novalja															
Nerezine															
Naklo	1049	34	368	18	1417	52	910	—	123	—	200	—	115	—	97
Kaštel-Gomilica	7613	15	5267	01	12880	16	1341	74	1438	01	829	—	6111	61	—
Otok kod Sinja															
Omišalj															
Otok (Han)															
Pašman	1446	38	1390	36	2836	74	1180	—	—	—	1380	—	200	—	43
Ptuj	8576	37	9834	85	18411	22	6651	83	150	—	3639	—	—	—	25
Petrovče	8512	35	7611	82	16124	17	4210	—	4611	12	—	—	220	—	86
Pišece	8811	15	8610	—	17421	15	6322	—	270	—	1840	—	800	—	148
Planina-Studeno	1402	11	2416	33	3818	44	1141	—	1190	—	1216	—	133	44	198
Pločice-Konavlje	70880	58	70833	97	141714	55	44571	66	17577	83	27480	66	10089	99	116
Podbabje	50	—	338	—	388	—	50	—	—	—	338	—	—	—	430
Polhov gradec	4312	28	4168	48	8480	76	1295	—	3250	43	880	—	—	—	175

I m e	Pre- jemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Števílo članov
							vloženo		vzdignjeno		dano		vrnjeno		
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
Predloka															
Podzemelj	2069	64	2810	15	4879	79	700	—	10	—	2800	—	—	—	57
Proložac															
Poljane	23447	27	26198	05	49645	32	5116	—	16383	82	7980	—	1700	—	457
Poljčane	5387	61	5234	48	10622	09	3828	99	2904	27	1300	—	245	74	117
Pomjan	2627	39	3521	96	6149	35	646	—	2440	—	800	—	1249	—	303
Postojna	8154	44	13749	11	21903	55	1365	—	9607	28	4100	—	—	—	126
Ponikva	2010	66	2007	08	4017	74	1038	68	1052	09	950	—	—	—	90
Sp. Polskava	1826	92	2357	—	4183	92	1552	—	755	—	600	—	—	—	90
Preddvor	7329	62	4009	69	11339	31	6221	03	1347	03	2650	—	—	—	112
Preska	10541	75	13156	16	23697	91	1182	06	7223	96	5855	—	534	—	+6
Prihova	2751	25	2420	—	5171	25	1510	—	1440	—	80	—	—	—	91
Punat	26504	15	29703	27	56207	42	22540	25	9253	42	1430	—	2680	—	107
Polzela	7896	37	7872	—	15768	37	6644	52	520	—	4342	—	440	—	73
Podčetrtek	4180	82	3711	09	7891	91	2060	—	1110	—	600	—	650	—	64
Radovica	4757	23	7670	31	12427	54	2516	—	4568	58	980	—	140	—	124
Rajhenburg	17849	32	17742	83	35592	15	3966	72	2533	03	1465	—	578	—	232
Ribnica	33702	34	50078	83	83781	17	17280	99	27972	76	21510	—	6082	01	431
Radovljica	19351	61	32789	40	52141	01	17905	49	270	—	20300	—	800	—	54
Rab															
Rob															
Rova															
Rovte															
Radeče															
Rečica															
Slivnica pri Celju	120	—	475	14	595	14	120	—	466	52	—	—	—	—	70
Selca p. Škof.	11795	09	15444	02	27239	11	3851	20	9191	26	5820	—	1600	—	352
Senožeče	2456	21	1683	38	4139	59	440	—	520	—	920	—	200	—	367
Sevnica	39634	44	48539	72	88174	16	31827	60	33704	60	14350	—	3739	—	2240
Slivnica p. Mar.	3186	38	2886	09	6072	47	845	—	1470	76	1400	—	2002	—	122
Sl. Gradec	4431	38	4187	69	8619	07	1544	—	3503	36	660	—	717	—	242
Smlednik	7544	90	7264	45	14809	35	2379	40	5407	47	1600	—	1475	82	174
Sodražica	13694	21	15640	12	29334	33	7000	—	3720	—	11885	—	250	—	166
Srednja vas	21256	44	15486	69	36743	13	8909	—	8490	71	6910	—	1540	—	426
Staracerkev	3718	72	4233	86	7952	58	2090	—	3369	62	860	—	900	—	86
Stara Loka	8433	19	5989	46	14422	65	1869	—	5711	95	250	—	1850	—	—
Struge	3284	35	3146	73	6431	08	372	—	1567	22	1400	—	760	—	+3
Sv. Ěma	2507	29	2057	14	4564	43	1520	—	510	—	300	—	591	31	298
Sv. Jurij j. žel.	37022	77	32770	24	69793	01	9608	20	21297	32	7490	—	12238	31	345
Sv. Križ p. Kost.	14508	61	12718	34	27226	95	4577	72	7635	95	4622	—	7587	40	—
Sv. Lenart	30784	77	34173	—	64957	77	14145	83	21560	67	6900	—	7959	70	2104
Sv. Bolfenk n.K.	2450	91	2589	67	5040	58	2262	—	1927	—	640	—	80	—	71
Svetinje	3698	75	4736	30	8435	05	932	60	630	—	3600	—	—	—	54
Svečina	6051	99	6666	70	12718	69	2901	95	2779	04	3800	—	2	—	43
Sv. Bolfenk v Sl. goricah															
Slivnica															
Selca na Braču															
Sorica	5836	01	6480	47	12316	48	440	—	1114	06	350	—	4899	50	70
Stari trg															
Sv. Križ p. Trstu	1881	21	2712	25	6045	53	356	—	740	—	970	—	133	—	145
Sv. Kunigunda															
Sv. Lovrenc na Drav. polju	2179	36	2693	78	4873	14	1590	13	578	90	600	—	81	—	95

I m e	Pre-jemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Število članov
							vloženo		vzdignjeno		dano		vrnjeno		
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
Sv. Lucija . . .															
Sv. Peter v S. d.															
Sv. Križ (Kastav)															
Sutivan															
Sv. Jakob ob S.															
Sv. Križ p. Trstu															
Sv. Nedelja . . .															
Sv. Peter n. Mar.															
Sv. Mihael poleg															
Šoštanja															
Sv. Trojica . . .															
Semič															
Slatina															
Split															
Studenci															
Suhor															
Sv. Ivan															
Stoprce															
Sv. Benedikt v															
Slov. goricah	11407	38	10004	58	21411	96	6921	81	3344	07	3560	—	690	—	265
Sv. Peter pri No-															
vem mestu . . .	7261	—	6814	33	14075	33	7182	—	1794	71	—	—	—	—	133
Sv. Petar u Šumi	1012	—	384	70	1396	70	1000	—	371	34	—	—	—	—	88
Št. Vid p. Vipavi	4911	83	4885	42	9797	25	1808	10	2105	54	2720	—	400	—	132
Št. Lovrenc nad															
Mariborom . . .	628	20	615	76	1243	96	547	—	101	20	—	—	80	—	47
Št. Janž (Dolenj.)	4545	61	2630	82	7176	43	2186	72	503	54	2080	—	50	—	169
Št. Janž na Dr. p.	4553	39	3252	74	7806	13	1030	—	1778	—	1310	—	295	—	120
Št. Jernej	32550	65	27753	58	60304	23	17784	—	4454	29	10857	06	8539	06	+6
Št. Jurij p. Kr. .	10110	60	9765	98	19876	58	3917	07	2726	16	4708	68	325	—	514
Št. Lambert . . .	4970	61	5100	—	10070	61	4808	—	979	22	520	—	—	—	35
Št. Vid pri Zatič.	29400	67	27088	14	56488	81	5810	—	14783	70	12020	—	3160	—	504
Št. Vid p. Grobel.	572	02	732	33	1304	35	352	—	259	62	460	—	200	—	70
Škofja Loka . . .	16290	57	16693	70	32984	27	3070	70	6893	57	700	—	810	—	107
Šmartno p. Litiji	12387	28	12260	16	24647	44	3244	60	3891	68	8287	—	1414	43	320
Šturije	16142	29	16013	02	32155	31	10137	26	6067	07	4923	—	510	—	+4
Šmarjeta	1334	18	1950	—	3284	18	1210	—	1040	—	900	—	—	—	150
Št. Tomaž p. Cel.	2513	50	2000	—	4513	50	2381	—	—	—	—	—	—	—	11
Št. Jošt															
Šmarje p. Jelšah															
Šmartno p. Šm. g.															
Šmarje															
Št. Jurij p. Kum															
Št. Vid n. Ljub.															
Škocijan															
Št. Ilj p. Turj. .															
Šmartno pri															
Kranju															
Tinjan	398	11	905	—	1303	11	—	—	475	—	400	—	256	20	251
Tomaj	7267	65	6307	59	13525	24	6035	30	3594	—	620	—	890	—	617
Trata	7423	10	6556	40	13979	50	6400	—	3006	97	—	—	—	—	23
Trebelno	17334	05	18770	43	36104	48	4184	98	13631	19	4876	—	640	—	307
Trilj	12503	—	13582	63	26085	66	6375	—	3583	58	9265	—	5641	75	794
Trnovo	39814	15	45538	44	85352	69	7763	82	17499	46	21372	14	13486	94	898

I m e	Prejemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Število članov
							vloženo		vzdignjeno		dano		vrnjeno		
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
Tržišče															
Tomišelj															
Trebnje															
Trzič	14594	75	14288	38	28883	63	13289	15	3853	14	1320	—	278	—	214
Tučepi	100	—	240	—	340	—	100	—	—	—	240	—	—	—	142
Tunice	8383	53	8102	16	16485	69	6829	99	4100	—	—	—	—	—	49
Vel. nedelja	1521	19	2404	—	3925	19	1265	—	50	—	2354	—	100	—	121
Velikovec	72415	03	55678	60	128093	63	9527	34	38164	13	14350	—	7984	39	681
Velke Lašče	53410	46	55914	32	109324	78	24982	75	32228	40	18743	71	7660	—	18
Vel. Lošinj	5925	18	6671	35	12596	53	4977	50	170	—	1000	—	470	—	109
Videm	3403	42	3419	52	6822	94	2915	40	1628	72	1770	—	27	60	190
Vipava	36708	94	37510	86	74219	80	8322	—	15407	80	13790	—	11470	—	1286
Višnja gora	19739	01	21352	70	41091	71	12085	10	9854	25	6810	—	1592	43	698
Vodice	16184	60	16063	78	32248	38	4089	44	4894	26	6620	63	5320	63	177
Vojsko	1240	83	925	65	2166	48	1003	23	916	41	—	—	56	80	51
Vrhnika	36152	14	34768	41	70920	55	17620	43	29134	23	4300	—	80	08	254
Vurberg	3287	26	2817	90	6105	16	1728	—	466	31	1310	—	960	—	84
Vič	12956	09	13816	23	27687	84	10378	—	2828	98	5650	—	29	95	52
Vodice (Dalm.)	2481	33	2770	67	5252	—	—	—	467	56	178	18	1563	58	—
Vrbnik															
Vače															
Vabriga															
Višnjan															
Vrlika															
Vrvari															
Zagvozd															
Zibika															
Zagradec															
Zatičina															
Zrenj															
Zagorje ob Savi	12040	11	11853	12	23893	23	3379	74	1634	81	4660	—	775	—	140
Zaostrog	20295	86	19261	02	39556	88	1230	57	13804	51	220	—	—	—	260
Zg. Besnica	618	86	580	—	1198	86	—	—	570	—	—	—	—	—	55
Zg. Tuhinj	5144	22	4312	67	9456	89	2782	—	3292	84	950	—	800	—	208
Zreče	2897	45	2897	45	5794	90	2346	61	810	—	—	—	—	—	4
Ziče	2512	53	3083	14	5595	67	120	—	1679	—	500	—	220	—	88
Žiri	50524	42	53019	26	103543	68	1941	—	9853	63	43220	—	1400	—	312
Žminj	3183	18	3033	42	6216	20	1600	—	820	—	2128	44	1343	59	343
Žužemberk															
Živogošče															
Št. Jošt n. Vrh.	2985	10	2923	50	5908	60	1945	98	506	—	2410	—	—	—	41
Št. Peter n. K.	24341	25	26167	86	50559	11	15026	82	14666	11	8770	—	3186	—	558
Št. Jur ob Tab.	13658	40	14257	88	27916	28	10041	95	3175	25	—	—	3356	42	96